

آشنایی با چند نسخه خطی

- زاد آخرت :** غزالی ، بفارسی ، نسخه ای از آن در کتابخانه ریاست مطبوعات کابل هست و نسخه ای درلیدن (مؤلفات الغزالی ش ۴۸ - بوئیژ ش ۴۸) (مجلس)
- زهر الریاض :** ابوعلی محمد بن اسماعیل (مجلس)
- زیج خاقانی در تکمیل زیج ایلخانی :** الغنیک (آقای کریم زاده)
- زینته المدایح :** خسرو ، در مدایح خضر خان (مجلس)
- السبع العلویات :** ابن ابی الحدید ، نوشته ۱۲۵۰ (مجلس)
- سراج سیر :** محمد شریف شیرازی ، نوشته سیدعلی در ۱۲۰۶ و ۱۴ ، ما آرایش و طلاکاری ، بغلی (مجلس ۴۶۸۹)
- سفر نامه مکه و مدینه :** رحمة الله بن عاشور بخارایی ، از بخارا تامکه در ۱۰۲۱
- سفینه النجاه :** محمد مقیم بن محمد علی یزدی در تفسیر قرآن نوشته علی نقی بن محمد حسین کاتب کازرونی در ۱۳ شعبان ۱۲۴۱
- سلافة العصر :** سیدعلی خان مدنی نسخه کهن (مجلس)
- سلوك الممالک فی تدبیر الممالک یا الاخلاق المشجرة یا المشجرة الاخلاقه :** شهاب الدین احمد بن محمد بن محمد بن ابی الربیع که در یک مقدمه و چهار فصل بسال ۶۵۵ هجری به تقلید از کتاب المشجر فی حفظ حتی البدن ساخته است (ملک ۴۰۳۰ - آستان قدس ۶: ۳۸۲) نسخ شیخ عبدالجواد نیشابوری مشهدی در ۱۴ رجب ۱۳۰۶ ، رحلی کوچک (مجلس ۱۶۷۴ خوی)
- سرهیلیه :** قطب طبیب ، در یک مقدمه و هفت جمله در پزشکی بفارسی بنام امیر شیخ نظام الدین احمد سهیلی وزیر در گذشته ۹۰۷ که انوار سهیلی برای او ساخته شده است (دزیه ۲: ۴۳۰) این وزیر شاعر هم بوده است ، نسخه ای از این رساله در کتابخانه ملک هست (۴۲۳۰: ۱) در فهرست ایوانف (۱: ۴۲۲ و ۸۲۱ و ۴۴۰ ش ۶۴۳ و ۷۷ و ۹۲۳ و ۹۲۹)
- از دیوان این وزیر شاعر یاد شده است (مجلس)
- سیره الائمة :** نستعلیق اسماعیل در ۳ محرم ۱۰۳۹ ، درسی و هفت فصل است در سرگذشت

پیامبر و دوازده امام

فصل ۱: در بیان کیفیت خلقت نور حضرت رسالت و ذکر او پیش از آمد

فصل ۳۷: در ذکر ولادت امام ثانی عشر حجة الله فی الخلق محمد بن حسن المهدی..

و طرفی از معجزات و فضائل وی و منازلش.

در معجزه بیستم فصل پانزدهم آمده:

«روایت کرد ما را سید امام اجل افضل علاء الدین شهاب الاسلام افتخار العترة سید الاشراف

والعلماء الحسین بن علی بن الحسین بن مهدی الحسینی دام شرفه و سیادت، گفته: خبر داد ما را

شیخ اجل عالم کافی الدین ابو الحسن علی بن محمد بن نزار الشرفی الواسطی بمدينة الموصل

فی السابغ عشرین من شهر شوال سنة ثلث و سبعین و خمسمائة، گفته: خبر داد مرا فقیه سید الدین

ابو الفضل شاذان بن جبرئیل بن اسماعیل القمی، از محمد بن ابی مسلم بن ابی الفوارس الرازی، از

سید ابی محمد ابراهیم بن علی بن محمد العلوی الحسینی الموسوی، از شیخ عارف بن شهریار بن

تاج الفارسی، از قاضی بن ابی القاسم بن احمد بن طاهر الثوری از امام ابوالمختار الحسن بن

عبد الوهاب، از ابی الحسن علی بن محمد بن ابراهیم المصری، از اشعب بن سلمة بن محمد بن

مرة، از میمن سعید، از هلال بن کیسان کوفی، از طیب قواصری، از عبداله بن سلمة بن المقتحی، از

شقارة بن الاصدی الطار، از عبداله بن المنعم الطیب العدوری، از علاء، از وزیر بن محمد سا بلویه، از

ابن حمزه، از ابی المعازی، از ابی جعفر میثم تمار»

در معجزه بیست و ششم آمده:

«جعفر بن محمد بن الدورستی گفته: ببغداد بودم در سنة احدى و اربعمائة»

آغاز: حمد و سپاس بی قیاس ایثار پادشاهی که وجود عالم قطره ایست از بحر جود او

انجام: و علامت خروج مردگان و قیام قیامت پیدا شود. و علی الله فلیتوکل المؤمنون.

قد اتفق اتمام الكتابة هذه الكتاب الموسوم به سيرة الائمة... فی ۳ شهر محرم الحرام سنة تسع و ثلثون

من الهجرة النبوية علی يد اسماعیل سنة ۱۳۹ (مجلس).

شرایع الاحکام: محقق حلی، نستعلیق شاه علی بن شمس الدین محمد یزدی شیمی دارنده نسخه

در روز سه شنبه ۲۸ محرم ۹۳۵، در آغاز اجازه ایست از محقق علی بن عبدالعالی کرکی در

گذشته ۹۴۰ در مشهد در ۱۱ ج ۲۲ (۳) ۹ به تاج الدین حسن بن حاجی غیاث الدین عبدالحمید

گرگانی استرآبادی که شرایع را نزدش خوانده بود. در نسخه اجازه دیگر است از همین

استرآبادی شاگرد کرکی به مولانا شاه علی بن شمس الدین محمد یزدی در صفر ۹۳۵ (مجلس)

۶۲۳ (اخری)

شرح اسماء الله: شرحی است عرفانی بفارسی، درص ۱۵۳ آمده «شیخ الاسلام

پدرم قدس الدروجه گفتی بسیار بوسعدان و بوالفتوحان اند و هیچ جای فتوحی و سعادت نه»

شعرهای فارسی در آن هست با عنوان «قال المصنف» و شعرهای دیگران، گویا در برخی از

شعرها تخلص «رهی» باشد و گویا از خود مؤلف

مؤلف آن گویا فرزند شیخ الاسلام ابو نصر احمد ژنده پیل جامی نامقی است
 آغاز : بسمله . رب سیر و ا ختم بالخیر افتتاح کرده شد شرح اسامی خداوند جل جلاله
 پیادسی برای انتفاع مسلمانان و الله الموفق اولاد در «هوا» سخن گفته شود پس بر ترتیب مختصر
 و موجز بهر اسمی اشاراتی کرده آید ان شاء الله تعالی . معنی «هو» «او» بود و در میان عوام
 تا «هو» را به «الله» تعریف نکنی بر مراد گوینده واقف نگردند . اما خواص و اهل اختصاص و
 مردان میدان دین و خداوندان عین الیقین که دلی صافی دارند وهمتی عالی و سینه‌ای
 خالی چون بر زبان گوینده برود که « هو » از این کلمه جز حق تعالی جل جلاله مفهوم
 ایشان نگردد .

انجام : الصبور برد باری که شتاب نکنند .... (پس از چهار صفحه « مابقی نقل
 را باضل .

نسخ سده ۱۰۹۹ ، عنوان و نشان شنکرف در ۴۲۹ ص ۲۵ س ، خشتی وزیری

شرح التجرید : قوشچی ، نوشته رجب ۱۰۷۰ (مجلس)

شرح تذکرة الاحباب و تبصرة اولی الالباب : عبدالعلی بن محمد بن الحسین

بیرجندی (مدرس ۲۳۰)

نسخ محمد علی بن محمد صالح ثانی بن محمد صالح مازندرانی در چاشت روز سه شنبه
 ۲۴ رمضان ۱۲۶۵ ، مقابله شده با نسخه تصحیح شده میرزا محمد نصیر طبیب از روی نسخه
 خط شارح در روز یکشنبه ۹ ج ۱۲۶۶ (مجلس ش ۱۴۳۴ خوی)

شرح حکمة العین : شمس الدین محمد بن مبارکشاه بخاری

نسخ مالک نسخه ابوالقاسم (المحمود) الحسن بن داود بن حسن ابرقوهی آرانی
 همزادی در روز آدینه ۲۱ ج ۱۲۶۴ در دمشق در خانقاه شمشاطیه ، قسم یکم آن در چاشت
 روز شنبه پایان ماه صفر ۷۵۴ در همین خانقاه از روی نسخه نادرستی نوشته شده است .

شرح دعای صباح : ابراهیم امینی که برای ملک سلطان محمود بفارسی ساخته است

نسخ سده ۱۰۹۹ ، ربیع (مجلس)

شرح رساله هیئت قوشچی : ابوالخیر محمد بن محمد فارسی (نشریه ۴ :

۲۲۴-۲۲۶)

آغاز : بسمله ، حمدله ، اما بعد از ادای حمد و ثنا و صلوات و دعا باعث فقیر اعنی
 ابوالخیر محمد بن محمد فارسی .

انجام : و اصغر ثوابت مرصوده بیست و نه برابر زمین

ربعی ، نستعلیق ۱۰۸۲ ج ۵

شرح شرایع ، بفارسی و استدلالی ، اینک در مجلس است و باید همان باشد که من

در اصفهان نزد آقای کتابی دیده‌ام

شرح الصحيفة السجادية : سید داماد ، نسخه‌ای که در زمان او نوشته شده و گویا خط شیخ بهائی است

شرح القانون : نسخ کهن سده ۶ ، با عنوان « قال الشيخ - الشرح » آغاز و انجام اقتاده . (مجلس)

شرح القانون : شمس‌الدین محمد آملی

نسخ فتوح بن محمود بن محمد بن مسعود انسی اصفهانی برای پسر خود صفی‌الدین محمود، از سده ۱۰ (مجلس)

شرح الکافی : ملا محمد صالح مازندرانی، نوشته شیرعلی بن ذوالفقار علی اصفهانی در شوال ۱۱۰۳ (مجلس)

شرح کتاب فی المنطق : متن از نجم‌الدین السراوی، در آن از خواجه طوسی و کاتبی (نورالله مضعمه) یاد شده است.

آغاز : بسمله . قال الامام الفاضل نجم‌الدین السراوی رحمه الله :

الهمنا اللهم بجلالك الاستوائية بانوارك و صل على محمد خیر انبیاءك اقول الالهام عبارة عن .

انجام : خلاف ذلك كما قال فی التمساح .. رسوله اجمعین، نسخه سده ۸۵۷ (از آن آقای فخرالدین نصیری)

شرح المفتاح : سید شریف گرگانی که در ۸۰۳ ساخته است، نوشته ۹۹۰

شرح الهدایة الاثیریة : میبیدی، ساخته ۸۸۰

نستعلیق عبدالواحد بن نعمه الله کیلانی (مصفی المقال ۲۵۷ - ریحانة الادب ۴: ۲۶۹) در ۱۰۲۷ ح ۱۰، جیبی (مجلس)

الشفاء : ابن سینا

نسخ احمد بن علی، عنوان و نشان شنکرف ، با چند سر لوح در آغاز هر فنی، جدول : رولاجورد، رحلی، دارای :

۱- طبیعی نوشته ۸۹۷

۲- هندسه نوشته دح ۸۹۷

۳- مجسطی نوشته ۸۹۸

۴- موسیقی نوشته آغاز محرم ۸۹۸

۵- الهی نوشته ۸۹۷ (مجلس)

الشفاء : ابن سینا . نسخ سده ۷۵۶ ، جزو ۵ است از سماع الکیان و سماع طبیعی و سماء و عالم در ۱۸ کراسه که چهارم آن در چهار برگ است، با عبارت « ثم صار لعبد الله ابی القسم الحسن بن داود بن الحسن الایرقوهی مولدا الارانی البهزی ادی محتدا بحق الهیة متعه الله به و بامثاله و جرى الواهب المرحوم خیرا » با خط هبه الله بن احمد بن عبدالواحد، با شعرهای عربی و فارسی و شعر فارسی مجدالدین بغدادی .

شمع یقین یا آئینه دین: حسن بن عبدالرزاق لاهیجی، دریک مقدمه و پنج باب در اصول دین شیعی بفارسی بدستور بیگلریکی اصفهان و قم و کاشان نظام الدوله در ذق ۱۲۲۷ (مجلس)

شوارق الالهام: عبدالرزاق لاهیجی نوشته محمد جعفر بن محمد نصیر حسینی در ۲۴ ۱۲۶۴ (مجلس)

صراح اللغة: قرشی: نوشته محمد جعفر حكاك شیرازی پسر آقا محمد کاتب در ۱۵ ذق ۱۲۵۵ (مجلس)

الصحيفة السجادية: امام زین العابدین، نوشته محمد صادق تبریزی با سر لوح، مورخ ۱۰۷۲ (مجلس)

ضیاء الحکمة: در طب بفارسی (مجلس)

طومار: قبالة فروش دیه زرجرد قهپایه قزوین بیهای شصت هزار دینار تبریزی در ۵ ذح ۸۹۷ در قزوین، فروشنده خواجه کیجی میر عبدالصمد بن نظام الدین عبدالقادر بن خواجه حاجی کشتی گیر، خریدار سراج الدین عبدالوهاب بن فخر الدین عبدالصمد زاهدی، بخط شیخ علی بن اشرف بن شیخ علی موفقی در قزوین، با سجل خریدار و گواهی خواجه امیری بن دولت شاه مولوی و گواهی با با گل حسین بن محمد شاه و محمد بن عبدالقادر بن حسین حسینی و بهاء الدین بن عبدالسلام حسینی.

در آن یاد شده که این روستا و دیه طبق سند و حجتی بخط حسینا پشنگیا در ۲۴ صفر ۸۹۷ از بازماندگان سلطان القضاة سعیدیه حمیدیه صفویه به دست فروشنده رسیده بود (مجلس)

عبرت نامه: فتح علی خان صبا کاشانی، بنظم فارسی، نوشته محمد رضای طباطبائی در رجب ۱۳۰۶ برای آقا میرزا محمد باقر خان (مجلس)

عمدة الطالب فی نسب آل ابی طالب: ابن عتبه، بنام مرتضی جلال الدین حسن، نوشته در کربلا در ۹۲۵ (مجلس)

عوالم العلوم: عبدالله بحرانی، ج ۹، نوشته محمد بن حسن ازروی اصل (مجلس)

عیون اخبار الرضا: ابن بابویه، نوشته عبدالقادر بن فخر الدین محمد حسینی مرعشی در روز دوشنبه محرم ۱۰۸۵ (مجلس)

غرر الحکم و درر الکلم: آمدی، با تاریخ ۱۰۹۸، مقابله شده در هند در ۱۰۹۸ (مجلس)

غرر الفوائد و درر الفرائد: سید مرتضی، نوشته محمد علی بن ملک محمد نظری در روز شنبه ۱۱۰۱ (مجلس)

الفنی و المنی: قمری، نستعلیق سده ۱۱، آغاز و انجام افتاده، ربعی (مجلس)

الغیة: طوسی، نوشته حسین بن شمس الدین اصفهانی در ۱۰۸۰ (مجلس)

الغیث المنسجم فی شرح لامیه العجم: صفدی، مورخ ۱۲۷۱ (مجلس)